

Vallærugreinir á C stigi

Innihald:

Alisfrøði C	3
Evnafrøði C	3
Fyriskipan C.....	4
Heimspeki C	4
Innovatión C.....	4
Latín C.....	5
Leiklist C.....	5
Mentanarfatan C	6
Miðlar C/miðlakunnleiki C	6
Kunningartøkni C	6
Sálarfrøði C.....	7
Stjornufrøði C.....	7
Sølubúskapur C.....	8
Tónleikur C.....	8
Vinnulívsrættur C.....	8
Virkisbúskapur C	9

Alisfrøði C

- Lærugreinin alisfrøði snýr seg um royndirnar hjá menniskjum at skilja heimin á ein skipaðan hátt gjøgnum hypotesur, royndir og eygleiðing. Alisfrøði er okkara roynd at gera yvirskipaðar tulkningar og frágreiðingar av hugtøkum og tilgongdum í náttúru og í sambandi við tøkni.
- Lærugreinin alisfrøði gevur næminginum førleikar at skilja tann náttúruvísindiliga arbeiðsháttin og síggja leiklutin hjá náttúrufrøðini sum týðandi part av okkara heimsfatan.
- Í alisfrøði á C-stigi verður arbeitt við teimum trimum økjum náttúruvísindaliga heimsmyndin, orka og ljóð & ljós.
- Harumframt fær næmingurin høvi at lýsa og fremja einfaldar alisfrøðiligar royndir, m.a. at seta fram og falsifisera einfaldar hypotesur, og á tann hátt styrkja sína fatan av samspælinum, ið er millum praktiskar royndir og vísindalig ástøði.

Undirvísingin í alisfrøði C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Evnafrøði C

- Sum vísindagrein hevur evnafrøðin ein týðandi leiklut, serliga tá ið talan er um at skilja og at skapa framburð í sambandi við t.d. biotøkni, nanotøkni, nýggj material, heilivág og matvøruframleiðslu.
- Í lærugreinini evnafrøði C lærir næmingurin um hugtøk og evnafrøðiliga vitan annars við samspælinum millum eygleiðingar og royndir øðrumegin og ástøði og myndlagerð (modellering) hinumegin.
- Arbeiðið í lærugreinini gevur næminginum eina fatan av, at evnafrøðilig vitan og nýskapar verða nýtt til gagns fyri menniskjað og náttúruna, eins og at óhóskandi nýtsla av evnum kann skaða bæði heilsu og umhvørvi.
- Í evnafrøði á C-stigi fær næmingurin innlit í háttaløg, hugtøk og lógir í lærugreinini, vitan um og fatan av, at øll evni eru bygd upp av atomum, og einstaki næmingurin verður førur fyri at fara grundandi og ábyrgdarfult fram í sambandi við ítökilig greiðsluevni av náttúruvísindaligum slagi.

Undirvísingin í evnafrøði C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Fyriskipan C

- Lærugreinin fyriskipan gefur næmingunum vitan um, hvørjar móguleikar leiðslur og starvsfólk í fyriskipanum hava at taka avgerðir og at laga fyriskipanina til krøv og broytingar í samfelagnum
- Næmingarnir skulu menna evnini til sjálvstøðugt og í samstarvi við onnur at arbeiða við fyriskipanarligum viðurskiftum og trupulleikum.
- Næmingarnir læra um bygna herundir ábyrgdar- og mynduleikabýti. Hugt verður eftir samspælinum í bólkum og millum bólkur eins og viðurskifti í knýta seg at leiðslu og leiðsluháttum.
- Næmingarnir fáa somuleiðis høvi til at orða fyriskipanarligar trupulleikar í veruligum ella veruleikakendum dómum, herundir at skjóta upp móguleikar og loysnir.

Undirvísingin í fyriskipan C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Heimspæki C

- Lærugreinin heimspæki viðger spurningar, sum eru grundleggjandi fyri menniskjaligu tilveruna og fyri allar lærugreinar og øll vísindi.
- Í lærugreinini heimspæki verða týðandi greiðsluevni innan nýtta og ástøðiliga heimspæki viðgjørd í sett í høpi, eins og heimspækiligt og hugmyndasøguligt yvir lit verður gjørt yvir høvudstíðarskeiðini fornøldina, renesansuna, upplýsingartíðina og nýttíðina.
- Kjarnin í heimspæki er at seta djúpar spurningar og at hugsa vandaliga um mógulig svar og próvførslu tvørturum faklig og vísindalig mørk.
- Lærugreinin heimspæki viðger spurningar úr bæði einum reglubundnum og einum hugmyndasøguligum sjónarhorni.

Undirvísingin í heimspæki C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Innovatión C

- Lærugreinin innovatión snýr seg um uppfinningar, nýskapan og útbreiðslu. Lærugreinin gefur vitan um at menna hugskot og nýskapan, og hvussu nýskapan kann verða brúkt til vinnulig endamál.
- Endamálið við lærugreinini innovatión er, at næmingurin lærir at arbeiða miðvíst við hugskotsmenning, mennir handilsligt virkisfýsni, evni til at meta um váða og evni til at brúka skipaðan arbeiðshátt til at fremja nýhugsandi verkætlanir og stovna nýggj virki í einum altjóða búskapi.
- Í lærugreinini innovatión verður arbeitt við nýskapandi mannagongdum, verkætlanarleiðslu og verkætlanargongd (prosess) ella virkisætlanum.

- Í lærugreinini mennir næmingurinn síni evni til at arbeiða við vitan og nýhugsandi arbeiðshættum í veruleikakendum verkætlanum.

Undirvísingin í innovatión C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Latín C

- Latín er tað málið, sum varð tosað í túsund ár í Rómverjaríkinum, sum at enda strekti seg um alt Europa heilt til Onglands í norðuri og Norðurafrika í suðuri.
- Latín er umframt ein mállærugrein eisini ein mentanarlærugrein. Umframt grundleggjandi latínskar tekstir, fæst lærugreinin eisini við rómverskt og fornfrøðiligt tilfar, soleiðis at næmingurinn eisini lærir um mentanina og hugaheimin hjá rómverjum.
- Kunnleiki til eitt so gamalt og øðrvísi mál sum latín gevur okkum eisini innlit í okkara egnu mál, eins væl og onnur mál, alheimsbókmentir, vísindi, fagar listir og søgu og ger okkum soleiðis meira tilvitað um egnan samleika.
- Latín varð tosað sum vísindamál heilt fram at 18. öld. Framvegis er latín eitt týðandi altjóðamál, tí flest øll heiti innan t.d. læknávísindi, gudfrøði og aðrar vísindagreinar eru á latíni.

Undirvísingin í latíni C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Leiklist C

- Lærugreinin leiklist er ein lærugrein, ið sameinir tær skapandi tilgongdirnar í drama og sjónleiki við umhugsan og hugleiðingum um tey listarligu úrslitini.
- Evnið í lærugreinini er menniskjanslig atferð, sambond og gerðir, ofta eyðkend við mótsetningum og tvístøðum, ið verða orðað ella framsett í einum listarligum bygnaði, har framsagnarhættirnir hjá sjónleikinum verða nýttir: kroppur, rødd, mál og tøknilig amboð.
- Undirvísingin í leiklist C hevur m.a. sum endamál at menna hugin, medvitið og førleikan hjá næminginum at brúka drama sum frásøguhátt og fremja kunnleika og gleði við sjónleikin sum samskiftsmiðil.
- Somuleiðis skal frálæran vekja ans fyri tolsemi og virðing fyri hvørjum øðrum, og at geva næminginum størri innlit og heildarfatan av lærutilgongdini, eins og menna fatanina hjá næminginum av øðrum menniskjum, hendingum og umhvørvi.

Undirvísingin í leiklist C er 75 klokku tímar (50 blokkar).

Mentarfatan C

- Endamálið við lærugreinini mentarfatan er, at næmingarnir menna evnini at samskifta í egnari mentan eins væl og millum aðrar mentanir.
- Við at viðgera mentanir mennast møguleikarnir at virka í einum heimi við mentanarligum margfeldni. Eisini skulu næmingarnir menna teirra vitan og fatan av mentanarligari broyting.
- Í undirvísingini í mentarfatan verður komið inn á mentanarligar útrykshættir í tíð og rúmi, ástøði um mentan og samleika, hugtøk í mentanarligum greiningarvirksemi og hvat hendir, tá ymiskar mentanir mótast.
- Harumframt verða mentanir samanbornar, mentan verður sett í tjóðarligt og altjóðaligt høpi, eins og samskifti tvørtur um mentanarmørk verður viðgjørt.

Undirvísing í mentarfatan C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Miðlar C/miðlakunnleiki C

- Fakliga innihaldið í lærugreinini miðlakunnleiki C, eisini nevnt miðlar C, er í høvuðsheitum at viðgera livandi myndir og miðlaframleiðslur í einum fagurfrøðiligum, mentanarligum, samfelagsligum, yrkisligum og samskiftisligum samanhangi.
- Lærugreinin gevur næmingunum neyðugu og amboðini til at greina livandi myndir, bæði tá ið talan er um fiksión, fakta og lýsingar. Hetta gevur næminginum førleikar at uppliva og meta um ta umfatandi kunning og ávirkan, sum hann mótir í fjølbroytta miðlaheiminum.
- Undirvísingin í miðlakunnleika C mennir evnini hjá næminginum at greina, perspektivera og taka støðu til føroyskar og altjóða miðlaframleiðslur, við bæði fiktión, dokumentar/fakta og framleiðslum, við samansettum frásøguháttum, t.d. filmar, sjónvarpssendingar, margmiðlar og lýsingar.
- Frálæran mennir harumframt førleikar næmingsins at orða seg sjálvstøðugt og fjølbroytt, so hann gerst virkin, skapandi og reflekterandi miðlabrúkarari, við denti á film, sjónvarp og margmiðlar.

Undirvísingin í miðlakunnleika C er 75 klokku tímar (50 blokkar).

Kunningartøkni C

- Kunningartøkni, vanligu stytta KT, er týðandi lærugrein í nútíðar samfelagnum, eitt nú, tá ið talan er um at velja og nýta tøkni til m.a. at leita fram, brúka, viðgera og miðla dátur, upplýsingar og kunning.
- Í lærugreinini KT C verður arbeitt við at menna kunneika næmingsins til grundleggjandi partarnar í kunningartøknini, eitt nú tólbúnað (hardware) og ritbúnað (software).

- Næmingurinn fær bæði ástøðiligt og verkligt innlit í, hvussu einstaklingar, útbúgvingarskipan, vinnulív og samfelag nýta og kunnu nýta upplýsingar í sambandi við kunningartøkni. Hetta verður gjørt við ítøkiligum royndum.
- Harumframt lýsir lærugreinin samspælið millum tólbúnað, ritbúnað og brúkarar, so næmingurinn fær eina fatan av, hvussu kunningartøkni kann verða brúkt sum amboð í sambandi við útbúgvingina og aðrar verkligar uppgávur.

Undirvísingin í KT C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Sálarfrøði C

- Undirvísingin í sálarfrøði leggur dent á, hvussu menniskjað hugsar, lærir, sansar, ber seg at, eins og næmingurinn lærir um persónmensku, kognitió, læring og samleika.
- Endamálið við undirvísingini í sálarfrøði er at geva næminginum førleikar at viðgera og grunda yvir faklig og almenn viðurskifti innan sálarfrøðina.
- Sálarfrøði gevur og mennir førleikarnar at reflektera yvir egnan lesnað og at samstarva við onnur.
- Somuleiðis gevur sálarfrøðin førleikar at skilja og virða ymiskelekan hjá menniskjum.

Undirvísingin í sálarfrøði C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Stjørnufrøði C

- Lærugreinin stjørnufrøði tekur útgongdsstöði í eygleiðingum og ástøði um alheimin, og roynir hervið at binda fortíð og nútíð saman.
- Lærugreinin stjørnufrøði hevur, við at eygleiða umheimin, støðugt økt um og víðkað vitan okkara um, hvussu bygnaðurin í alheiminum er, og hvussu alheimurinn er mentur.
- Næmingurinn fær umframt náttúruvísindaliga stjørnufrøði eisini kunnleika um lýsingar av viðurskiftum í alheiminum, bæði nær við og langt burturi, sum ígjøgnum tíðirnar hava verið grundarlag undir skiftandi heimsmyndum, sum menniskjan hevur gjørt sær fyrri at kunna skilja náttúruna.
- Stjørnufrøði er somuleiðis mentanarberandi vísindi, tá tað kemur til innlitið í tann alstóra týdning, sum umheimurinn hevur fyrri øllum lívi, og ger okkum betur før fyrri at skilja støðuna hjá menniskjum í náttúruni.

Undirvísingin í stjørnufrøði C er 75 klokku tímar (50 blokkar) yvir 1 skúlaár.

Sölubúskapur C

- Lærugreinin sölubúskapur er ein vinnubúskaparlig lærugrein, ið tekur stóði í fyrítøkuni og stóðu hennara á marknaðinum, har hon virkar og ynskir at virka.
- Kjarnin í lærugreinini fevnir um strategiir, virkisætlanir, keypsatferð, marknaðargreining, málbólkar, kappingarráð og sölubúskaparliga leiðslu.
- Lærugreinin snýr seg um, hvussu virkir taka avgerðir viðv. marknaðarføring og sølu við atlit til nær- og fjarumhvørvi.
- Í sölubúskapi C verður stóði fyrst og fremst tikið í heimliga marknaðinum, og næmingurin gerst tilvitaður um, hvørjar avbjóðingar og avgerðir eitt virki stendur fyri, tá tað skal vinna sær kundar á einum marknaði merktur av stórari kapping.

Undirvísingin í sölubúskapi C er 100 klokkutímar.

Tónleikur C

- Á miðnámskúlastigi verður arbeitt við tónleiki sum eini hugvísindaligari lærugrein, har arbeitt verður við greining og tulkning av menniskjaligum, listarligum útrykki – á sama hátt sum t.d. list- og bókmentagreining.
- Í tónleiki á C-stigi verður dentur lagdur á at viðgera tónleikin sjálfan, og í aðru syftu á at viðgera ytru viðurskiftini hjá tónleikinum, har komið verður inn á, hvussu menniskju fata tónleikin.
- Undirvísingin miðar ímóti, at næmingurin ognar sær fortreytir til at taka virknan lut í sínum tónleikalívi.
- Undirvísingin eggjar og mennir tónlistarliga heim næmingsins og gevur honum fakligar førleikar til at útrykkja seg í og um tónleik umframt mennta hansara fyritleyri fyri at fáast við tónleik, bæði tá ið hann lurtar eftir og spælir tónleik.

Undirvísingin í tónleiki C er 75 klokkutímar (50 blokkar).

Vinnulívsrættur C

- Endamálið við undirvísingin í vinnulívsrætti á C stigi er at mennta førleikan hjá næminginum at meta um lögfrøðiligar spurningar, við atlit til vinnufyrítøkuni, bæði innanlands og uttanlands.
- Vinnulívsrættur gevur eina almenna vitan um tær rættarligu meginreglurnar, umframt um tann partin av lóggávuni, ið vendir sær til vinnulívið og um hvussu hendan lóggáva, bæði skapar møguleikar og setir karmar fyri vinnufyrítøkuna.
- Næmingurin mennir í lærugreinini førleikan at skilja tær lögfrøðiligu meginreglurnar, ið eru galdandi í einum rættarsamfelag, eins og hann mennir førleikan at brúka lögfrøðiligar arbeiðshættir, tá ið hann skal fyribygja ella finna loysnir á rættarligum ósemjum.

- Undirvísingin í lærugreinin tekur støði í teimum rættarkeldum, sum eru galdandi í Føroyum, men leggur samstundis dent á at síggja føroysku lóggávuna í altjóða høpi.

Undirvísingin í vinnulívsrætti C er 75 klokkutímar (50 blokkar).

Virkisbúskapur C

- Virkisbúskapur gevur innlit í, hvussu tilfeingi verður nýtt og umsitið best møguliga. Harumframt gevur virkisbúskapur innlit í treytir og møguleikar at reka eitt virki skynsamt í einum altjóðagjörðum marknaðarstýrdum búskapi, og gevur førleikar at virka í hesum høpi.
- Í virkisbúskapi C er endamálið, at næmingurin lærir at nýta virkisbúskaparligar fyrimyndir og arbeiðshættir og at skilja hugsanarhátt og ástøðini undir teimum.
- Næmingurin lærir um virkið og samfelagsligar fortreytir fyri vinnuvirksemi, innan- og uttanhýsisviðurskifti hjá virkjum, at framleiða, greina og tulka búskaparligar upplýsingar um virkið, búskaparligar avgerðir og árin av hesum og at leggja til rættis ætlanir fyri virkið.
- Í lærugreinini verður næmingurin fyrireikaður til framhaldandi lestur, men lærugreinin gevur eisini næminginum førleikar, sum beinleiðis kunnu brúkast innan vinnuvirksemi. Virkisbúskapur er eitt fak, ið hevur tætt tilknýti til vinnulívið, og hetta sæst aftur í undirvísingini við virkisvitjanum, simuleringum og líknandi.

Undirvísingin í virkisbúskapi C er 125 klokkutímar (83 blokkar).